

Felicità Interna Lorda

Per il rifiorire della fiducia

Una volta c'era soltanto il Prodotto Interno Lordo (PIL). Ogni sera la Tivù Bugiardella ce lo ricordava e ci raccontava che esso è come il pane, che ha bisogno del lievito per crescere. Ma venne il tempo in cui il PIL non volle più saperne di crescere.

C'è una cosa, però, che gli economisti hanno sempre saputo e che sanno benissimo ma si sono sempre dimenticati di dirci ed è che “il tasso di crescita del PIL dice troppo poco sul benessere, sulla qualità della vita, sulla democrazia, sui diritti e la libertà di una nazione” (L. Bruni). C'è di peggio: il PIL può crescere e nello stesso tempo può aumentare il numero di disoccupati calcolati in milioni di persone, grazie alla forte meccanizzazione e informatizzazione. Questo, il PIL “pro capite” non lo dice, così come non dice che quella moneta che adoperiamo oggi non vale più quanto valeva prima: si usura. E spartendo il danno per ciascuno di noi che abitiamo nel Belpaese, in venti anni abbiamo perso il 17 % del benessere economico. E sappiamo bene che chi diventa disoccupato vive della carità o della condivisione di qualcuno se non rientra in qualche cassa di integrazione guadagni.

Pochi anni fa Ruut Veerhoven ha ideato un nuovo parametro esistenziale, la Felicità Interna Lorda (FIL) che tenta di definire - con evidente intento sociologico - uno ‘standard di vita’ sulla falsariga del PIL ma con un nuovo approccio filosofico allo sviluppo. La Felicità Interna Lorda si basa sul presupposto che la circolazione di denaro e l'aumento dei consumi non generano automaticamente il benessere di una nazione. È pure vero, però, che la qualità della vita non risiede nel mercato, quindi non è monetizzabile, non si compra. Ciò pone il problema della misurazione di variabili che concernono più alla sfera morale che a quella economica. Ma, come si sa, l'economia e i mercati non sono fatti solo da numeri ma anche da “persone”. La stessa finanza è governata da meccanismi psicologici ed è caratterizzata da rischio e incertezza. In altri termini, l'indice non si limita a valutare la ricchezza materiale, bensì prende in considerazione soprattutto la ricchezza mentale.

Nello sperduto Bhutan sovrastato dall'Himalaya e contornato dal fiume Brahmaputra, il sovrano del Paese per valutare più umanamente la vita dei sudditi, per promuovere uno sviluppo economico imparziale e uno sviluppo generale, per mantenere un ambiente naturale ricco e uno sfruttamento sostenibile, per proteggere l'eredità culturale, per tramandare e promuovere la cultura tradizionale decise di adottare il FIL. I criteri che prese in considerazione per questo nuovo parametro sono la qualità dell'aria, la salute dei cittadini, l'istruzione, la ricchezza delle relazioni sociali. Ma poiché questi aspetti non possono essere quantificati numericamente, si sta ancora lavorando per sviluppare un algoritmo quantitativo del FIL. Gli ideatori di questo indice non mirano ad una “retrocessione” ma a stabilire e mantenere un buon governo, cioè non vogliono passare per antitecnologici retrivi o gretti antimaterialisti. Il loro obiettivo punta alla crescita dell'istruzione, alla protezione dell'ecosistema e a permettere lo sviluppo delle comunità locali.

Anche se il Bhutan nel 2010 non aveva da scialare con un PIL pro capite di 2088 \$ e nemmeno oggi con 6500 \$ è sempre al 109° posto nel mondo. Con tutta questa “povertà” e con un'immigrazione forte è la nazione più “felice” del continente asiatico e l'ottava del mondo. Gli abitanti del Bhutan, infatti, sono convinti che la crescita economica non sia una misura valida della felicità umana perché sanno bene che non c'è limite al desiderio di beni materiali e che non è poi così interessante possedere tante cose. Essi vivono e praticano i principi buddisti di carità e compassione (kasha), offrire e donare (fuse) e non possedere beni (mu-shoyuu), predicati da Mahatma Gandhi in India.

Un insegnamento prezioso quello del popolo bhutanesi, che ci porta inevitabilmente alla riflessione, in un periodo in cui i valori umani sono troppo trascurati a favore di un alienante individualismo egoista; la lezione che ci danno si fonda proprio sulla valorizzazione della “relazione” fra esseri umani e fra questi e la natura. Inoltre il successo o la maturità sono considerati come il risultato di un processo di crescita del cuore e dello spirito più di quanto non sia l'accumulo di ricchezze.

Dunque su questo esempio, continueremo a prendere in considerazione il PIL ma dovremo anche farne la verifica, integrarlo con l'indicatore di felicità interna lorda FIL ed altri parametri anche per il rifiorire del Belpaese. ___06.14

Lumturì Kombëtare Bruto

Për rilulezimin e besimit

Njëher'e njëherë kishim po Prodhim-in Kombëtar Bruto (PKB). Nga mbrëma TV e Rremiçejele na e kujtojmë dhe na rrëfyem se ai është si buka, që do brumit të ngrëdhur për t'u ardhur. Por erdhi qëroi në të cilin PKB-i ngë deshi më t'ë gjegej të rritej.

Por ka një gjë, që ekonomistët kanë dijtur çëkur dhe çë dinë mirë e ndutu mirë por kanë përherë harruar të na e thoshin dhe është se “përqindja e rritjes së PKB-it thotë tepër pak për mirëklënien, për çiltësinë e gjellës, për demokracinë, për të drejtat dhe për lirinë e njëi kombi” (L.Bruni). Ka më lik: PKB-i mën'të rritet dhe në të njëjtin qerò mën'të rritet numri i të papunëvet të llogaritur në milionë vetash, në sajë të mekanizimit të fortë dhe të përdorimit të informatikës. Këtë, PKB-i “pro kapite” ngë e thotë, ashtu si ngë thotë se ajo monedhë çë përdorim sot ngë vlen më sa vlejë më parë: joset. Dhe tue e ndajtur dëmin për çdonjeri nga na çë banojmë te Horebukura, te njëzet vjet kemi zbjerrë 17% të mirëklënies ekonomike. Dhe e dimë mirë se kush bëhet i papunë rron me mirëbëmjen o me bashkëpranimin e ndonjeri nëse ngë i hyin te ndonjë arkë integrimi fitimesh.

Ca vjet prapa Ruut Veerhoven mendoi të bëjë një parametër ekzistencial të ri, Lumturia Kombëtare Bruto (LKB) çë kërkon të përcaktojë - me qëllim sociologjik të qartë - një *standard të jetesës* në gjurmët e PKB-it por me një qasje/afirm filozofike të re zhvillimit. Lumturia Kombëtare Bruto themelohet mbi kushtin paraprak se qarkullimi i paravet dhe rritja e konsumeve ngë gjijnë vetvetiu mirëklënien e njëi kombi. Por është edhe vërtetani se çiltësia e gjellës ngë banon te tregu, prandaj ngë ka një vlerë monetare, ngë blihet. Kjo vendos problemin e matjes së ndryshorevet çë i përkasin më shumë sferës morale se asaj ekonomike. Por, si dihet, ekonomia dhe tregjet ngë janë bërë po nga numre por edhe nga “veta”. E njëjta financë ë' qeverisur nga mekanizma psikologjikë dhe është karakterizuar nga rrëzik dhe dyshim. Me tjerë fjalë, treguesi ngë çmon po pasurinë materiale, por veç asaj merr parasysh mbi të gjitha pasurinë mendore.

Tek i zbjerrë Bhutan, sunduar nga Himalaja dhe rrethuar nga lumi Brahmaputra, rregji i Vendit për të çmuar me më humanizëm gjellën e nënshtetasvet, për të nxituar një zhvillim ekonomik të paanshëm dhe një zhvillim të përgjithshëm, për të mbajtur një mjedis natyror të pasur dhe një shfrytëzim çë nduris, për të ruajtur trashëgimin kulturor, për të lënë dhe të nxituar kulturën tradicionale vendosi të zbatoj (/adoptojë) LKB-in. Kriteret çë ai mori parasysh për këtë parametër të ri janë çiltësia e airt, shëndetja e qytetarëvet, arsimit, pasuria e bashkëlidhjevet shoqërore. Por meklënëse këto pamje ngë mën'të jenë matur me numre, janë e punojnë edhe për të zhvilluar një algoritëm sasior për LKB-in. Ata çë patën idenë e këtij treguesi ngë synojnë një “prapavajtje” por kërkojnë të vendosin e të mbajnë një qeverrim të mirë, domethënë ngë do të shkojnë për njerëz antiteknologjikë prapanikë o antimaterialistë mendjengushtë. Qëllimi i tyre drejtohet ndaj rritjes së arsimit, mbrojtjes së ekosistemit dhe për të lënë të zhvillohen bashkësitë lokale.

Edhë në kloftë se Bhutan-i te 2010 ngë kish sa të shkapërderdej me 2088 \$ PKB-i “procapite” dhe as edhe sot me 6500 \$ është përherë tek e 109° radhë botërore. Me gjithë këtë “varfëri” dhe me një imigrim të fortë ë' kombi më i “lumtur” të kontinentit aziatik dhe i teti te bota. Banorët e Bhutanit, në të vërtetë, janë të bindur se rritja ekonomike ngë ë' një masë e vlefshme të lumturisë njerëzore sepse e dinë mirë se ngë ka kufi për dishirimin e pasurivet materiale dhe pra ngë ë' kështu interesant të kihen shumë gjëra. Atë rrojnë dhe vënë në praktikë parimet budistë të mirëbëmjes dhe të lipisë (kasha), të dorëdhënit (/ofruarit) dhe të dhuruarit (fuse) dhe të mos pasur qosme (my-shoyuu), çë predikoi Mahatma Gandhi tek India.

Një arsim i çmuam ai i popullit bhutanas, çë na siell pashmangërisht te llogisja(/mejtimi), te një periudhë ku vlerat njerëzore janë vënë tepër(/ndutu) mënjanë në favorë të njëi individualizmi tjetërsues egoist; mësimin çë na japin themelohet pikërisht mbi vlerëzimin e bashkëlidhjes ndër njerëzit dhe ndër këta dhe natyra. Përveç kësaj, sukcesi o matura janë përfillur si përfundimi i njëi procesi rritjeje të zëmbës dhe të shpirtit më shumë se sa të jetë grumbullimi i qosmevet.

Prandaj mbi këtë shembull, do të vazhdojmë të marrim parasysh PKB-in dhe tjerë parametre edhe për rilulezimin e Horebukurës. ___06.14